

ELŐSZÓ

Az MTA I. Osztályához kapcsolódó Szótári Munkabizottság Kiss Lajos akadémikus kezdeményezésére 2000-ben alakult meg, és megfogalmazott célkitűzései sorában az első helyre a minőségi szótárírás ügyének felkarolását tette. Mivel tudományos testület-ről van szó, tevékenységével a Munkabizottság – a szótárírás elméleti és a szótárkiadás gyakorlati fejleményeinek figyelemmel kísérése mellett – elsősorban a lexikográfia tudományának művelését, a magyar lexikográfia színvonalának megőrzését, ill. modernizálását kívánja elősegíteni. Mindennek a jegyében alapította meg a Munkabizottság a Kiváló Magyar Szótár Díjat és a Szótárnap intézményét, utóbbit abból a célból, hogy a hazai lexikográfia és társtudományai (mint például a lexikológia, a fordításelmélet, a terminológia stb.) képviselői tudományos kollokvium keretében vitathassák meg az aktuálisnak ítélt tematikákat.¹

A többi humán tudományághoz hasonlóan az immár több évszázados múltra visszatekintő lexikográfia sem vonhatja ki magát az utóbbi évtizedekben lezajlott tudományos-technológiai forradalom következményeként jelentkező változások hatása alól: alkalmaznia kell az új szótárszerkesztési módokat, forrásként kell használnia az internet által kínált adathalmazokat, elemeznie kell az online szótárakat, fel kell térképeznie az új szótárfelhasználói igényeket és szokásokat, meg kell alkotnia a hiányzó fontos műveket, stb. Mindezek mellett a kialakult hagyományokhoz és kategóriákhoz illeszkedve, továbbá a nemzetközi tudományos eredményekre is figyelemmel lehetőségei szerint hozzá kell járulnia a lexikográfia elméletének alakításához is.

A fentebb leírtak okán és jegyében a Szótári Munkabizottság nem csak ülésein foglalkozott a fentebb felvázolt problémákkal, hanem tanulmánykötet kiadását látta aktuálisnak. A felkérés nyomán a kezdeményezéshez csatlakozó lexikográfusok a szótár, az enciklopédia és a lexikon műfajait elválasztó, ill. összekapcsoló vonások különböző aspektusait számba véve világítottak rá egyfelől a szótár, másfelől pedig az enciklopédia és a lexikon eltérő, ill. közös tulajdonságaira. A megközelítések elsősorban a tipologizálást illetően – olykor jelentősen – különbözöek. Kitűnik a tanulmányokból az is, hogy célszerű lenne a – kötet címében is említett – három, egymással rokon vonásokat is mutató műfaj valamilyen szintű felettes terminusának megalkotása és a magyar lexikográfiai szakirodalomban való elterjesztése, sztenderdizálása.

¹ Mindehhez l. P. Márkus Katalin 2012. Beszélgetések Magay Tamással. In: Pintér Tibor – Pődör Dóra – P. Márkus Katalin (szerk.) *Szavak pásztora. Írások Magay Tamás tiszteletére*. Szeged: Grimm Kiadó, 10–21 (különösen: 19–20. o.); Gerstner Károly 2009. A Kiváló Magyar Szótár versenyről. *Modern Nyelvoktatás* XV/1–2: 131–135; Gerstner Károly 2011. A 3. Kiváló Magyar Szótár versenyről. *Modern Nyelvoktatás* XVII/1: 95–96; Fábíán Zsuzsanna 2013. Szótárnap és Kiváló Magyar Szótár Díj. *Modern Nyelvoktatás* XIX/1–2: 128–130.

A tanulmányok rövid magyar nyelvű összefoglalói, valamint a szerzőkre vonatkozó alapvető információk a kötet végén találhatóak meg.

Az MTA Szótári Munkabizottsága köszönetét fejezi ki Kiss Gábornak, a Tinta Könyvkiadó vezetőjének a kötet megjelentetéséért.

A szerkesztők